

מבט לאיראן

27 בדצמבר 2020 – 10 בינואר 2021

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ טקסי אזכרה לקאסם סלימאני התקיימו בשבוע שעבר באיראן, בסוריה, בלבנון, בעיראק ובעזה. **יום השנה לחיסולו של מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה נוצל על-ידי איראן ושלוחיה להדגיש את התמיכה האיראנית ב"ציר ההתנגדות"** ואת תפקידו המרכזי של סלימאני בביסוס יכולותיהם הצבאיות של שלוחי איראן באזור, בעיקר בתחום הטילים.
- ◀ נמשכת הביקורת בתקשורת האיראנית על כך **שהיקף הקשרים הכלכליים בין איראן וסוריה אינו מספק** וכי איראן אינה ממלאת תפקיד מרכזי בשיקומה הכלכלי של סוריה חרף הסיוע הרב, שהעניקה לה במהלך מלחמת האזרחים, והסכמי שיתוף הפעולה הכלכלי, שנחתמו בין המדינות בשנים האחרונות.
- ◀ **המשך התבססות איראן במזרח סוריה:** אתר חדשות סורי דיווח על הקמת מיליציה פרו-איראנית חדשה באלבוכמאל, שלוחמיה גויסו מקרב כוח העילית של פוג' 47, מיליציה סורית הפועלת בחסות משמרות המהפכה באזור דיר א-זור שבמזרח סוריה.
- ◀ **משלחת מדינית עיראקית הגיעה לטהראן בעקבות ירי הקטיושות לעבר השגרירות האמריקאית בבגדאד** (20 בדצמבר 2020). על רקע המתרחש בין ארצות הברית, איראן והמיליציות השיעיות העיראקיות, שבו בכירים איראנים והדגישו, כי איראן לא הייתה מעורבת בשיגור הרקטות וכי היא אינה מעוניינת בהסלמה עם ארצות הברית בעיראק.
- ◀ שר האנרגיה האיראני הגיע לביקור בבגדאד על רקע חילוקי דעות בין שתי המדינות סביב החובות העיראקים בעבור יצוא חשמל וגז מאיראן. בתום ביקורו דווח על הסכמה בין המדינות בנוגע להסדרת החוב ועל חידוש הזרמת הגז האיראני לעיראק.

המעורבות האיראנית בסוריה

◀ נמשכת הביקורת בעיתונות האיראנית על כך שהיקף הקשרים הכלכליים בין איראן וסוריה אינו מספק וכי איראן אינה ממלאת תפקיד מרכזי בשיקומה הכלכלי של סוריה על אף הסיוע הרב, שהעניקה לה במהלך מלחמת האזרחים, וחרף שורת הסכמי שיתוף פעולה, שנחתמו בין המדינות בשנים האחרונות. ב-27 בדצמבר 2020 פרסמה סוכנות הידיעות מהר כתבה נרחבת על הקשיים הניצבים בפני מעורבות איראן בשיקומה הכלכלי של סוריה. בכתבה נכתב, בין היתר, כי מזכר ההבנה, שנחתם במהלך ביקור הסגן הראשון של נשיא איראן, אסחאק ג'האנג'ירי (Eshaq Jahangiri), בסוריה בינואר 2019 להקמת מאתיים אלף יחידות דיור

בסוריה על-ידי איראן, לא התממש עד היום בשל בעיות הנוגעות לקבלת ערבויות בנקאיות ולהעברת חומרי בנייה וכוח אדם מאיראן לסוריה. גם התוכנית להקמת מסילת ברזל משלמצ'ה (Shalamcheh) שבדרום-מערב איראן דרך בצרה שבדרום עיראק ללאד'קיה שבסוריה לא התממשה. העיכוב במימוש התוכנית פוגע ביצואנים האיראנים ומאפשר לתורכיה לנצל את גבולה המשותף עם סוריה לקידום המסחר עמה על חשבון איראן. בכתבה אמר עבאס גלרו (Abbas Golroo), ראש ועדת יחסי החוץ בפרלמנט האיראני, המשמש גם כסגן יו"ר קבוצת הידידות הפרלמנטרית בין איראן לסוריה, כי נציגים רשמיים של איראן וסוריה מקיימים ביניהם דיונים רבים בנוגע לתוכניות לשיתוף פעולה כלכלי בין המדינות במעורבות המגזר הממשלתי והמגזר הפרטי. הוא ציין, כי סוריה מוכנה לקבל משקיעים איראנים, אך קיימים קשיים ביורוקרטים המעכבים את הרחבת הקשרים הכלכליים.

◀ לאחרונה פרסמה גם סוכנות הידיעות משרק ניוז (Mashreg news, 4 בנובמבר 2020) כתבה, שבה הובעה תמיהה על כך, שאיראן אינה ממלאת תפקיד מרכזי בשיקומה הכלכלי של סוריה. בכתבה נטען, כי בכל הקשור להשתתפות בשיקום סוריה, מפגרת איראן מאחור ביחס לרוסיה, שכבר מקדמת פרויקטים משמעותיים, למשל בנמל טרטוס, במטרה להגביר את יצוא הסחורות הרוסיות לסוריה, ולסין, שאף היא מגלה עניין רב בשיקום סוריה. בנוסף על כך, גם היצוא האיראני לסוריה נופל בהיקפו ביחס למדינות אחרות, בהן סין ורוסיה ואפילו ביחס לתורכיה, לאיחוד האמירויות ולמצרים, שהפגינו עוינות כלפי סוריה במהלך מלחמת האזרחים.

◀ אתר החדשות הסורי האופוזיציוני צדא אלשרקיה דיווח (2 בינואר 2021) על הקמת מיליציה פרו-איראנית חדשה באלבוכמאל בשם "כוחות אלהאשמיון". על-פי הדיווח, המיליציה החדשה הוקמה על-ידי מינהלת המיליציות האיראניות בעיר וקשורה לפוג' 47, מיליציה סורית הפועלת בחסות משמרות המהפכה באזור דיר א-זור. פעילי המיליציה החדשה גויסו מקרב כוח העילית של הפוג' והם מונים חמישים לוחמים. עוד נמסר בדיווח, כי המיליציה החדשה השתלטה על כמה בתי מגורים באלבוכמאל ומיקמה בהם את מפקדותיהם.

"כוחות אלהאשמיון" (חשבון הטוויטר של צדא אלשרקיה, 2 בינואר 2021).

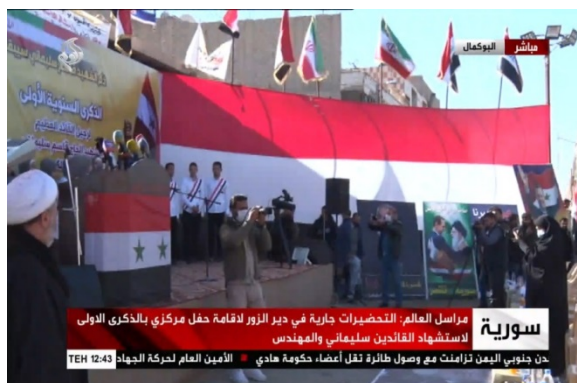
◀ מרכז התרבות האיראני בעיר אלמיאדין שבמזרח סוריה השיק בסוף דצמבר 2020 תערוכת יצירות אומנות לזכרו של קאסם סלימאני לרגל יום השנה הראשון לחיסולו. בטקס פתיחת התערוכה, שנערכה בשיתוף בית

הספר אלחסן בעיר, השתתפו מפקדי המיליציות הפרו-איראניות הפועלות באזור, חברי מפלגת הבעת' הסורית ומנהלי מחלקות ממשלתיות בעיר (צדא אלשרקיה, 28 בדצמבר 2020).

תערוכת יצירות אומנות לזכר קאסם סלימאני (צדא אלשרקיה, 28 בדצמבר 2020).

◀ ב-31 בדצמבר 2020 התקיים באלבוכמאל שבגבול סוריה-עיראק טקס אזכרה לרגל יום השנה לחיסול קאסם סלימאני ואבו-מהדי אלמהנדס. בטקס השתתפו קצינים בצבא סוריה, בכירים מקומיים מאזור דיר א-זור וכן נציגים של ארגונים פלסטינים ומשלחות מעיראק, מלבנון ומאיראן (אלעאלם, 31 בדצמבר 2020).

טקס יום השנה הראשון לחיסול סלימאני ואלמהנדס באלבוכמאל (אלעאלם, 31 בדצמבר 2020)

◀ סגן מפקד כוח קדס, מחמד חג'אזי (Mohammad Hejazi), אמר בריאיון לערוץ הטלוויזיה הלבנוני אלמיאדין (3 בינואר 2021), כי מספר הטילים המדויקים שבידי חזבאללה גבוה יותר ממה שישראל מתארת לעצמה וכי בידי "ההתנגדות" קיימות כיום יכולות טובות מאוד. בהתייחסו למעורבות איראן בסוריה אמר חג'אזי, כי אין בסוריה בסיסים איראנים אלא אך ורק יועצים. הוא הכחיש דיווחים על תקיפות ישראליות נגד יעדים איראנים בסוריה וכינה אותם "דברי כזב ותעמולה". הוא ציין, כי הנשיא אסד מקיים פגישות עם מפקד כוח קדס, אסמאעיל קאא'ני.

◀ עוד אמר חג'אזי, כי איראן תומכת בכל הזרמים הפלסטינים הפועלים למען שחרור פלסטין. בנוגע למצב בעיראק אמר סגן מפקד כוח קדס, כי כל איום על עיראק מהווה איום על איראן וכל מה שמאיים על איראן מהווה איום על עיראק, משום ששתי המדינות חולקות ביניהן אינטרסים משותפים.

סגן מפקד כוח קדס, מחמד חג'אזי, בריאיון לאלמיאדין
(3 בינואר 2021)

המעורבות האיראנית בעיראק

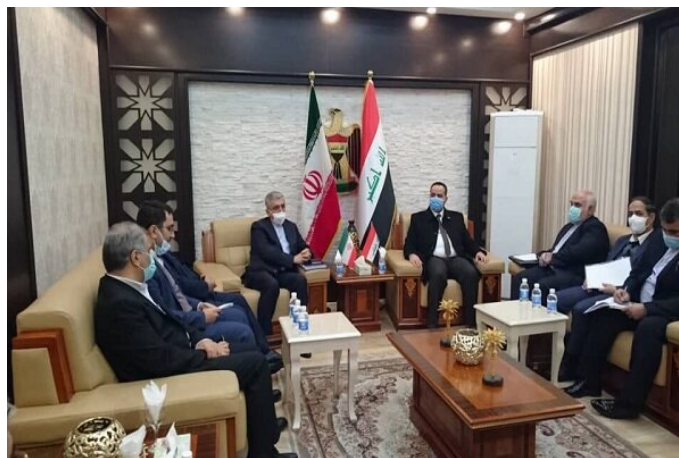
◀ בעקבות הפרת הפסקת האש והירי לעבר השגרירות האמריקאית בבגדאד (20 בדצמבר 2020), הגיעה ב-27 בדצמבר 2020 משלחת בראשות אבו-ג'האד אלהאשמי (Abu-Jihad al-Hashemi), ראש לשכתו של ראש ממשלת עיראק לשעבר, עאדל עבד אלמהדי, לביקור בלתי מתוכנן בטהראן כשהיא נושאת מסרים מראש הממשלה מצטפא אלכאט'מי (פארס, 27 בדצמבר 2020). מקורות מדיניים בעיראק אמרו לערוץ אלג'זירה (27 בדצמבר 2020), כי איראן הבהירה לחברי המשלחת העיראקית, שקיימת החלטה איראנית שלא להסלים את המצב. דובר משרד החוץ האיראני, סעיד ח'טיבזאדה, התייחס לביקור המשלחת העיראקית במסיבת העיתונאים השבועית שלו ואמר, כי איראן מקיימת מגעים קבועים והדוקים עם שלטונות עיראק בתחומים שונים וכי המשלחת הגיעה בהזמנת איראן על מנת לדון בסוגיות בילטרליות (איסנ"א, 28 בדצמבר 2020).

◀ שגריר איראן בבגדאד, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), אמר בריאיון לערוץ הטלוויזיה העיראקי אלעהד (28 בדצמבר 2020), כי איראן שומרת לעצמה את הזכות לנקום על חיסולו של קאסם סלימאני, אך הנקמה אינה חייבת להתממש באופן צבאי וסילוק הכוחות האמריקאים מהאזור יהיה שווה ערך לנקמה. מסג'די ציין, כי איראן לא הפכה את עיראק למקום לסגירת חשבונות עם אחרים [במשתמע עם ארצות הברית], אינה מתערבת בענייני הפנימיים או מנסה לכפות עליה מדיניות. הוא דחה את טענות ארצות הברית בנוגע למעורבות איראן בשיגור הרקטות לעבר השגרירות האמריקאית בבגדאד ב-20 בדצמבר 2020 וציין, כי איראן אינה יודעת מי ביצע את המתקפה, אינה תומכת בשיגור הרקטות ואינה מעוניינת להפוך את עיראק לזירת מלחמה עם ארצות הברית. עוד אמר מסג'די, כי מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, הוא שמחזיק בתיק העיראקי באיראן.

**שגריר איראן בבגדאד בריאיון לערוץ הטלוויזיה העיראקי "אלעהד"
(29 בדצמבר 2020).**

◀ שר האנרגיה האיראני, רזא ארדאכניאן, הגיע ב-29 בדצמבר 2020 לביקור בבגדאד לצורך דיונים בנוגע לשיתוף הפעולה בין שתי המדינות בתחומי החשמל והאנרגיה ולהסדרת החובות העיראקים לאיראן בעבור יצוא חשמל וגז. קודם לביקורו של השר, הודיעה חברת הגז הלאומית של איראן על הפחתת יצוא הגז לעיראק בשל חוב עיראקי לאיראן בסך שישה מיליארד דולרים. בתום ביקורו של ארדאכניאן בבגדאד דווח על הסכמה בין שתי המדינות בנוגע להסדרת החוב ועל חידוש הזרמת הגז האיראני לעיראק (אירנ"א; תסנים, 29 בדצמבר 2020).

**פגישת שר האנרגיה האיראני עם שר המסחר העיראקי בבגדאד
(מהר, 29 בדצמבר 2020).**

◀ זהו ביקורו השני של ארדאכניאן בבגדאד בחודשים האחרונים. ביוני 2020 ביקר שר האנרגיה האיראני בבגדאד ודן עם בכירים עיראקים בהרחבת שיתוף הפעולה בתחומי החשמל והמים בין שתי המדינות. בתום ביקורו הודיע ארדאכניאן, כי שתי המדינות האריכו את החוזה ליצוא חשמל מאיראן לעיראק בשנתיים נוספות וכי עיראק שילמה לאיראן חוב על סך כ-400 מיליון דולרים בעבור אספקת חשמל איראני, כמחצית מהסכום אותו דרשה טהראן (תסנים, 3 ביוני 2020).

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ ב-4 בינואר 2021 נערך בעזה טקס אזכרה לקאסם סלימאני בהשתתפות בכירים מחמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין. הדוברים הדגישו בדבריהם את תרומתם של איראן ושל סלימאני בפרט לרצועת עזה. מחמוד אלזהאר, חבר הלשכה המדינית של חמאס, ציין, כי סלימאני היה הראשון לתמוך בכסף בממשל חמאס בשנת 2006 כדי לשלם משכורות ולסייע למשפחות הנזקקות ולמשפחות השהידים. ח'אלד אלבטש, חבר הלשכה המדינית של הג'האד האסלאמי, ציין, כי סלימאני התעניין בכל הפרטים הקטנים הקשורים בלוחם הפלסטיני ובהכשרתו. לדבריו, מאות ואף אלפים יצאו לאיראן לקבל אימון והכשרה וחזרו עם ידע וכישורי לחימה טובים יותר (פאלטודיי, 4 בינואר 2021).

בכיר חמאס מחמוד אלזהאר (מימין) ובכיר הג'האד האסלאמי ח'אלד אלבטש (משמאל) נואמים באירוע בעזה לזכר קאסם סלימאני (פאלטודיי, 4 בינואר 2021)

◀ לקראת ציון יום השנה הוצבו ברצועת עזה שלטי חוצות בהם תמונתו של סלימאני עם הכיתוב "שהיד ירושלים". זמן מה לאחר הצבת הכרזה, הועלה ברשתות החברתיות סרטון שתיעד קבוצה של צעירים מסירים את הכרזה. מג'די אלמע'רבי, שיח' סלפי מרפיה, המתנגד להתערבות האיראנית במזרח התיכון ובפרט ברצועת עזה, קרא לקרוע ולהשחית את השלטים ואף פרסם תמונה בו הוא נראה מסיר את אחד השלטים (דף הפייסבוק של השיח מג'די אלמע'רבי, 30 בדצמבר 2020).

מימין: שלט החוצות, שהוצב ברצועה לזכרו של סלימאני (יוטיוב, 1 בינואר 2021). משמאל: שיח' אלמע'רבי מסיר את אחד השלטים (דף הפייסבוק של השיח מג'די אלמע'רבי, 30 בדצמבר 2020)

◀ זיאד אלנח'אלה, מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין, הגיע לאיראן בראש משלחת מטעם הארגון כדי לקחת חלק באירועים לציון שנה למותו של קאסם סלימאני (אתר הג'האד האסלאמי בפלסטין, 1 בינואר 2021). בנאום, שנשא בטקס שנערך באוניברסיטת טהראן, ציין אלנח'אלה, כי "דם השהידים הוא עורק החיים של עץ ההתנגדות ושל הג'האד". לדבריו, סלימאני נכח בכל זירות הלחימה, ובעיקר בזירה הפלסטינית. הוא שב וציין, כי סלימאני הוא זה שדאג לספק להם את הרקטות שפגעו בישראל (אתר הג'האד האסלאמי, 1 בינואר 2021; אתר ערוץ אלעאלם, 1 בינואר 2021). בראיון, שהעניק אלנח'אלה בעת שהותו באיראן, ציין מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין, כי כל יחידות הייצור ההנדסי שלהם ושל חמאס הוכשרו באיראן וכי רק מאוחר יותר הם הצליחו להקים יחידות הכשרה, מהנדסים ומומחים משלהם, בעלי יכולת להכשיר צוותים אחרים. הוא ציין, כי אמצעי הלחימה הגיעו לרצועה בזכותו של סלימאני אשר גייס את כל יכולותיה של איראן להעברת נשק לרצועה. סלימאני גם העלה את הרעיון שפעילי הרצועה יתאמנו בייצור רקטות ארוכות טווח. לדבריו מצויים כיום ברשותם ברצועת עזה אלפי רקטות ובתי המלאכה לייצורן, אשר "עובדים מסביב לשעון" (אלמיאדין, 1 בינואר 2021).

◀ מפקד חיל האוויר של משמרות המהפכה, אמיר-עלי חאג'יזאדה (Amir-Ali Hajizadeh), אמר בריאיון לתחנת הטלוויזיה של חזבאללה, אלמנאר, לרגל יום השנה לחיסול קאסם סלימאני, כי כל יכולת הטילים הנמצאת כיום ברצועת עזה ובלבנון הושגה בתמיכת איראן וכי "במקום לתת להם דגים או ללמד אותם כיצד לדוג, לימדנו אותם כיצד לבנות חכה" [במשתמע, איראן היקנתה להם את היכולת לייצר טילים בעצמם]. הוא ציין, כי בהתאם להנחייתו של מנהיג איראן, הרפובליקה האסלאמית תומכת בכל מי שניצב בחזית המאבק נגד "המשטר הציוני". חאג'יזאדה הוסיף, כי הפלסטינים נלחמים כיום בטילים במקום באבנים וכי יכולת "ציר ההתנגדות" אינה דומה כיום לזו שהיתה לפני עשר שנים (תסנים, 2 בינואר 2021).